

Közös szakmai állásfoglalás a T/13659. iromány számon bejegyzett törvényjavaslatról

2020. november hó 11-én került benyújtásra a Parlament elé a T/13659. iromány számú törvényjavaslat „*A vízgazdálkodásról szóló 1995. évi LVII. törvény módosításáról*” címmel (<https://www.parlament.hu/irom41/13659/13659.pdf>).

A törvényjavaslat — egyebek mellett —

- egyrészt a mezőgazdasági öntözési célú talajvízkutak egy meghatározott körére az eddig megszokott vízjogi engedélyezés helyett bevezeti a bejelentés intézményét — legyen szó akár létesítésről, akár üzemeltetésről —, míg az ebbe a körbe nem tartozó kutak esetében fönntartja a vízjogi engedélyezés kötelezettségét,
- másrészt a mezőgazdasági öntözési célú talajvízkutak ugyanezen körének létesítési, üzemeltetési jóváhagyását (nyilvántartásba vételről szóló igazolását) az eddigi vízjogi engedélyeket kiadó területi Katasztrófavédelmi Igazgatóságoktól elvonva a Nemzeti Földügyi Központhoz rendeli,
- harmadrészt mentesíti a vízgazdálkodási bírság megfizetése alól ezeket a csak bejelentéssel és nyilvántartásba vétellel „legalizált” öntözési célú talajvízkutakat is, amennyiben azok bejelentésére 2023. december 31. előtt kerül sor.

Vízgazdálkodási szempontok alapján egyik javaslattal sem értünk egyet, a törvényjavaslat indoklását nem tartjuk megalapozottnak. A törvénymódosítás elfogadása esetén az állam gyakorlatilag lemond a vízkészletekkel való gazdálkodásról mind mennyiségi, mind minőségi értelemben. Ezért a fenti javaslatok visszavonását, a törvényjavaslat átgondolását tartjuk szükségesnek.

A törvényjavaslat indokolása szerinti kitűzött alapvető célokkal egyetértünk (öntözésfejlesztés elsősorban felszíni vizekből, az engedélyezési eljárás könnyítése, engedéllyel nem rendelkező kutak legalizálása és ehhez kapcsolódóan a tényleges vízhasználatok minél pontosabb ismerete), azonban a javasolt megoldás az öntözésen messze túlmutatható vízgazdálkodási és ökológiai problémákat fog okozni, anélkül, hogy az eredeti célt teljesítené. Nem ösztönzi a felszíni vízkészletek cél- és okszerű mezőgazdasági öntözési célú igénybevételét, a takarékos vízfelhasználást, és a kitűzött célok ellenére is legfeljebb csak mérsékelten javítja a tényleges felszín alatti vízhasználatokra vonatkozó ismereteinket. A törvényjavaslat elfogadásának előre jelezhető káros következményei lesznek a Magyarországon meghatározó felszín alatti vízkincs fenntartható hasznosításában (az ezt megalapozó mennyiségi és minőségi védelemben), az ivóvízellátás biztonságában, a felszín alatti vizek tájalkotó szerepének megőrzésében, a felszín alatti vizektől függő ökoszisztémák megőrzésében és az általuk nyújtott ökológiai szolgáltatások megtartásában.

Az alábbiakban bővebb magyarázat nélkül röviden összefoglaljuk a legfontosabb szakmai aggályainkat, amelyek cáfolják a törvényjavaslat indoklását, illetve felhívják a figyelmet a súlyos következményekre:

- A felszín alatti vizek egységes rendszert alkotnak, melyek elemei közvetlen vagy közvetett hidraulikai kapcsolatban állnak egymással. Szakmailag megalapozottan nem lehet kiemelni belőlük és a többitől eltérően kezelni például a talajvizet, mert nem igaz, hogy az abban bekövetkezett változásoknak „*elhanyagolható hatás tulajdonítható az alsóbb vízbázisok vonatkozásában*”, mint azt a törvényjavaslat

indokolása meg nem nevezett tanulmányokra hivatkozva írja. Ilyen tanulmányt nem ismerünk, ilyen véleményt szakember nem írhatott alá.

- A törvényjavaslatban pontosan nem meghatározott, vélhetően csupán néhány adatot tartalmazó egyszerű bejelentés és a két hatóságra szétválasztott engedélyezés a vízhiányos területen túlzott mértékű víztermeléshez vezethet, konfliktust gerjeszt vízhasználó és vízhasználó között, és akár az ivóvízellátást is veszélybe sodorhatja. A nem megfelelően kontrollált öntözővíz használat egy készlethiányos területen csak súlyosbítja az amúgy is rossz helyzetet. A rendelkezésre álló vízkészletekben meglévő jelentős területi különbségek figyelmen kívül hagyása a mindössze bejelentés alapján történő kút-legalizálási javaslatban komoly szakmai hiba.
- A felszín alatti vizektől függő szárazföldi ökoszisztémák közvetlen talajvízfüggésben élnek. Emellett nemcsak ilyen védett ökoszisztémák léteznek, hanem a mezőgazdasági területek növényzete is a talajvíztől függő életközösségnek számít. A felszín alatti vízből történő öntözés a vízkivétel környezetének növényzetét tápláló talajvíz elvonását és annak az öntözött területre való koncentrációját eredményezi. A bejelentésre alapozott hatósági tudomásulvétel ezeket a vízelvonással érintett, azt elszenvedő ökoszisztémákat nem védi, nem is védheti meg.
- A kút-legalizálás bejelentés alapján történő elfogadása a szakszerűtlen kutak fennmaradását és további térhódítását eredményezi. Ez éppen ellentétes az illegális kutak felszámolására irányuló törekvéssel, mely a törvényjavaslat egyik hangoztatott célja, de ellentétben áll az állam vízkészlet-gazdálkodási és vízvédelmi feladataival is. Ezzel szemben épp arra kell törekedni, hogy az illegális kutak újra-termelődését megakadályozzuk, és a jövőben csak olyan kutak létesüljenek és maradjanak fenn, amik nem veszélyeztetik a vízkészlet védelméhez fűződő érdekeket, és megfelelnek a vízellátási megvalósítására, üzemeltetésére kiadott vízgazdálkodási, műszaki és biztonsági szabályoknak („*A vízgazdálkodásról*” szóló 1995. évi LVII. törvény 29. § (1) bekezdés). Az újra-termelődés megakadályozásának egyetlen lehetséges módja az engedélyezés rendszerének fenntartása, a szak-kivitelezői névjegyzék létrehozása, és ezek alapján a helyszíni kivitelezési munkák nagyarányú ellenőrzése lenne.
- Egy csupán bejelentett vízhasználat esetében a szomszédos vízhasználó gazdálkodó nem tudja gyakorolni az ügyféli jogait, amennyiben a víztermelés okozta vízszintsüllyedés az ő földterülete alatti felszín alatti vizet érinti. Emellett a nem kellően ellenőrzött kútszerkezetek vízminőségi bizonytalanságot is okoznak, ami élelmiszer-egészségügyi problémákhoz is vezethet.
- Meggyőződésünk, hogy tervszerű vízkészlet-gazdálkodást csak engedélyek birtokában lehet folytatni, amik lehetőséget adnak a vízhasználatokkal kapcsolatos jogok biztosítására, az azokkal kapcsolatos víz használói kötelezettségek számonkérésére, adatgyűjtésre, hatások értékelésére, szükség szerinti hatósági ellenőrzés végzésére, esetleges korlátozások bevezetésére. Egy, csupán a bejelentések tudomásulvételén alapuló hatósági nyilvántartás erre nem alkalmas. (Megjegyezzük, hogy a törvényjavaslatban nem látunk a bejelentések tartalmát szabályozó végrehajtási rendelet kiadására vonatkozó felhatalmazást.)

- Az a véleményünk, hogy a hatósági hatáskör megosztással a vízhasználat tervezése és maga a hatósági eljárás még több adminisztrációs teherrel jár majd a gazdálkodók számára, hiszen a vízáadó réteg és a tervezett vízkivételi mű területi elhelyezkedése lesz a meghatározó a tekintetben, hogy milyen dokumentumokat és mely hatósághoz kell benyújtania. Ez ellentétes a kormány bürokrácia-csökkentési törekvéseivel, továbbá tisztázatlan az is, hogy ki lesz az engedélyező hatóság azon kutak esetében, ahol vegyes vízhasználat jelentkezik (pl. állattartás és öntözés egyidejűleg).
- Úgy látjuk, hogy a törvényjavaslat nincs összhangban a meglévő jogszabályokkal sem. Emellett föl kell hívjuk a figyelmet arra, hogy az Európai Unió támogatások kiemelt szempontja a környezetbarát megoldások alkalmazása. A Víz Keretirányelv alapvető követelményeinek (különösen a *11. cikk (3) bekezdés e) pont*) figyelmen kívül hagyása többek között az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból nyújtandó vidékfejlesztési támogatások elvesztéséhez vezethet.

Összefoglalva, üdvözljük a törvényalkotó arra irányuló szándékát, hogy minden kút mielőbb bejelentésre és ez által a hatóságok, a vagyonkezelő és az öntözési igazgatási szerv látókörébe kerüljön, és megtörténjen az ezen a téren keletkezett nagy hiányosságok felszámolása. Az egyszerű bejelentés csupán a kutak számbavételére alkalmas, nem adhat felmentést a vízjogi engedélyezéssel járó kötelezettségek alól. A meglévő rossz műszaki állapotú, illetve a hosszú ideje használaton kívüli és hosszú távon használni nem tervezett kutakat szakszerűen fel kell számolni, a káros hatású víztermelést korlátozni kell, az új kutakat pedig engedélyezett formában, szakszerűen kell megépíteni ott, ahol a vízkivétel beilleszkedik a vízkészlet-gazdálkodás rendjébe.

Felhívjuk a jogalkotás résztvevőinek figyelmét, hogy a törvényjavaslat elfogadásával lényegében feladják a felszín alatti vízkészletek védelmét, azok fenntartható használatának biztosítását, ezért kérjük, vonják vissza az előterjesztést, illetve ne szavazzák meg azt.

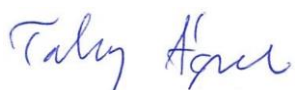

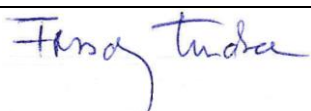
Összességében a törvényalkotótól olyan átgondolt szabályozás-rendszer megteremtését várjuk, ami a természeti kincsek, környezeti értékek megóvása melletti tervszerű vízkészlet-gazdálkodást biztosít. Ellehetetleníti a szakszerűtlen és az engedély nélküli tevékenységet, ugyanakkor lehetővé teszi a gyors reagálást a fölmerülő pályázati lehetőségekre. Ennek kidolgozásához fölajánljuk szakmai segítségünket.

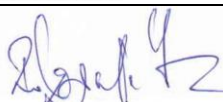

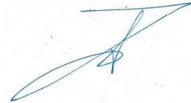
A benyújtott törvénymódosítási javaslat elfogadása, hatályba léptetése ellen állásfoglalásunk szerint tiltakozunk.

Budapest, 2020. december 9.

KÖZÖS SZAKMAI ÁLLÁSFOGLALÁS
a T/13659. iromány számon bejegyzett törvényjavaslatról

ALÁÍRÓ SZERVEZETEK, INTÉZMÉNYEK, SZAKEMBEREK

szervezet	képviselő	aláírás
Magyar Hidrológiai Társaság	Dr. Szlávik Lajos elnök	
Felszín Alatti Vizekért Alapítvány	Dr. Lénárt László elnök	
MaVíz Magyar Víziközmű Szövetség	Nagy Edit főtitkár	
Magyar Vízkútúrók Egyesülete	Rózsa Attila elnök	
IAH MNT Hidrogeológusok Nemzetközi Szövetsége Magyar Nemzeti Tagozata	Tahy Ágnes elnök	
WWF Magyarország Alapítvány	Sipos Katalin igazgató	
Miskolci Egyetem Környezetgazdálkodási Intézet	Dr. Madarász Tamás egyetemi docens, intézetigazgató	
Geo-Log Kft.	Szongoth Gábor földtani szakértő, ügyvezető	
Pécsi Zöld Kör	Dr. Pánovics Attila elnök	
	Prof. Dr. Szöllősi-Nagy András tanszékvezető egyetemi tanár, Budapest	
	Prof. Dr. Hoffman István közigazgatási jogász, egyetemi tanár, Budapest	
	Prof. Dr. Farsang Andrea egyetemi tanár, talajtani szakmérnök, MMK tag	

	Dr. habil. Szanyi János hidrogeológus-mérnök, egyetemi adjunktus, Szeged	
	Dr. habil. Kovács Balázs okl. bányamérnök, környezetvédelmi szak- mérnök, címzetes egyetemi tanár, Miskolc, Szeged	
	Dr. Bene Katalin okl. vízépítő mérnök, egyetemi adjunktus	
	Dr. Rózsa Péter habilitált egyetemi docens, PhD, Debrecen	
	Mádlné Dr. Szőnyi Judit PhD, hidrogeológus	
	Simonffy Zoltán okl. vízépítő mérnök, ny. tud. munkatárs, MTA Vízgazd. Kutatócsoport	
	Reich Gyula okl. építőmérnök, MMK elnökségi tag	
	Lorberer Árpád Ferenc geológus, vízügyi tervező, hidrogeológus szakértő	
	Ungvári Gábor vízgazdasági elemző, szakértő	
	Kis András vízgazdasági elemző, szakértő	
	Jakab András környezetvédelmi szakmérnök, szakértő	
	Ács Tamás okl. építőmérnök, doktorjelölt, Budapest	